

Sygn. akt V CSK 243/18

POSTANOWIENIE

Dnia 5 grudnia 2018 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Krzysztof Strzelczyk

w sprawie z wniosku M. B.
przy uczestnictwie małoletniej X. B. reprezentowanej
przez przedstawiciela ustawowego L. G.
o wpis,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 5 grudnia 2018 r.,
na skutek skarg kasacyjnych wnioskodawcy i uczestniczki
od postanowienia Sądu Okręgowego w K.
z dnia 27 września 2017 r., sygn. akt III Ca [...],

- 1) odmawia przyjęcia skarg kasacyjnych do rozpoznania,**
- 2) przyznaje od Skarbu Państwa - Sądu Okręgowego w K. tytułem zwrotu kosztów pomocy prawnej udzielonej z urzędu wnioskodawcy i uczestniczce w postępowaniu kasacyjnym adwokatom A. D.-P. oraz M. F. kwotę po 120 (sto dwadzieścia) złotych na rzecz każdego z nich powiększone o należny podatek od towarów i usług.**

UZASADNIENIE

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

W sprawie nie zachodzi żadna z przesłanek uzasadniających przyjęcie obu skarg kasacyjnych do rozpoznania. Pierwszą z nich wnioskodawca opiera na potrzebie wykładni art. 626⁸ § 2 k.p.c. w zw. z art. 29 i 10 u.k.w.h. co do dopuszczalności uwzględnienia w postępowaniu wieczystoksięgowym dokumentów, które nie zostały dołączone do wniosku, a przedstawiono je dopiero w toku postępowania wieczystoksięgowego. Skarga uczestniczki postępowania została oparta na oczywistej zasadności wynikającej z naruszenia art. 316 k.p.c. i pominięcia przez sąd w postępowaniu o wpis dokumentów dołączonych dopiero na etapie postępowania apelacyjnego. Jak widać w gruncie rzeczy przedstawione podstawy wniosków o przyjęcie skarg kasacyjnych są podobne i uzasadnia to ich łączne omówienie.

Stanowiska zawartego w obu skargach nie sposób podzielić. W odniesieniu do obu skarg należy podkreślić, że uwagi skarżących uszło, iż wniosek o wpis prawa własności na rzecz uczestniczki został złożony w warunkach, o których mowa w art. 523 zd. 2 k.p.c., czyli w sytuacji w której prawomocnie oddalono wcześniejszy identyczny wniosek o wpis tego prawa. Konieczne zatem okazało się przedstawienie przez wnioskodawcę, że doszło do zmiany okoliczności sprawy. Jak wynika z uzasadnienia zaskarżonego orzeczenia wnioskodawcy nie udało się tego dokonać, gdyż wbrew wymaganiu określönemu w art. 626⁸ § 2 k.p.c. nie dołączono do wniosku dokumentu wykazującego przejście prawa, gdyż dokumentem tym nie mógł być akt notarialny obejmujący czynności darowizny, skoro w pierwotnym postępowaniu stwierdzono brak po stronie uczestniczki należytej reprezentacji.

Sąd drugiej instancji odwołał się do ukształtowanej na gruncie art. 626⁸ § 2 k.p.c. linii orzeczniczej Sądu Najwyższego, z której wynika że sąd może orzekać

wyłączenia na podstawie materiału dowodowego w postaci dokumentów dołączonych do wniosku, co wyklucza ich późniejsze przedstawienie. Tym samym wykluczone jest stosowanie w postępowaniu wieczystoksięgowym reguły orzekania z art. 316 § 1 k.p.c. Znalazło to wyraźne potwierdzenie przede wszystkim w uchwale siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z 16 grudnia 2009 r., III CZP 80/09, OSNC 2010, nr 6, poz. 84, której nadano moc zasady prawnej, wiążąc wszystkie składy orzekające Sądu Najwyższego. W uchwale tej wskazano, że z art. 626⁸ § 2 k.p.c. wynika, iż skoro sąd prowadzący księgi wieczyste ocenia jako materiał dowodowy jedynie dokumenty, to tylko dokumenty mogą stanowić podstawę wpisów; innym materiałem dowodowym sąd nie dysponuje i nie może dysponować. Sąd prowadzący księgę wieczystą nie jest zatem powołany do przeprowadzania dowodów i rozstrzygania sporów. Do jego kognicji nie należy rozstrzyganie sporów z zakresu prawa własności i innych praw, jeżeli treść ujawniona w księdze wieczystej jest niezgodna z rzeczywistym stanem tej księgi, stosowanie więc w postępowaniu wieczystoksięgowym art. 316 § 1 k.p.c. jest nieuzasadnione. Według Sądu Najwyższego skoro sąd wieczystoksięgowy nie prowadzi postępowania dowodowego, z wyjątkiem dowodu z dokumentów, to nie ma odpowiedniego zastosowania art. 316 § 1 k.p.c., zgodnie z którym sąd wydaje wyrok, biorąc za podstawę stan rzeczy istniejący w chwili zamknięcia rozprawy. Dokumenty stanowiące podstawę wpisu składane są równocześnie z wnioskiem o wpis, a to oznacza, że w zasadzie podstawą orzekania sądu wieczystoksięgowego jest stan rzeczy z chwili złożenia wniosku. W rozwinięciu tej linii orzeczniczej przyjęto zaś, że Sąd wieczystoksięgowy zobowiązany jest do badania dokumentów przedłożonych przez wnioskodawcę wraz z wnioskiem o wpis, co zarazem oznacza, że dokonanie wpisu na podstawie innych dokumentów, a więc także nie dołączonych do wniosku o wpis w chwili jego wpływu, bo złożonych dopiero później, stanowiłoby przekroczenie granic kognicji sądu wieczystoksięgowego i byłoby dokonaniem wpisu sprzeczne z art. 626⁸ § 1 i 2 k.p.c., bo z przekroczeniem granic wniosku z chwili jego wpływu (postanowienie SN z dnia 10 lutego 2012 r., II CSK 204/11, niepubl. oraz postanowienie SN z 26 kwietnia 2013 r., II CSK 506/12, niepubl.).

W świetle tak ukształtowanej judykatury nie można uznać, że zarówno skarga wnioskodawcy oparta na potrzebie wykładni art. 626⁸ § 2 k.p.c. jak i skarga uczestniczki oparta na oczywistej zasadności naruszenia art. 316 § 1 k.p.c. zasługują na przyjęcie do rozpoznania.

Z tych względów należało odmówić przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania (art. 398⁹ § 1 k.p.c. *a contrario*).

Pełnomocnikom wnioskodawcy i uczestniczki z urzędu Sąd Najwyższy przyznał wynagrodzenie zgodnie z § 15 ust. 4 pkt 2 w zw. z § 11 pkt 5 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu (Dz. U. z 2016 r., poz. 1714 ze zm.).